

Nr 246.

Av herr Bjurström och herr Hansson, Gustav, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.

Genom proposition nr 175 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga ett förslag till lag med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.

Såsom av departementschefens redogörelse framgår är denna fråga av mycket gammalt datum, och har den vid upprepade tillfällen varit föremål för mycket enträgna framställningar från näringsidkarorganisationernas sida. Att den nu äntligen förts fram till ett avgörande hälsas därför med tillfredsställelse av alla dem, som äga närmare kännedom om de förhållanden inom näringslivet, enkannerligen detaljhandeln, som den föreslagna lagstiftningen avser att reglera.

Vid en närmare granskning av propositionen finner man emellertid, att det framlagda förslaget till lag mot illojal konkurrens är synnerligen begränsat och att ett genomförande av de föreslagna bestämmelserna ingalunda kan betraktas som en tillfredsställande och effektiv åtgärd mot den illojala konkurrensen. Även med genomförande av Kungl. Maj:ts förslag måste vårt land betecknas såsom i flera avseenden efterblivet ifråga om lagstiftning på detta område.

Med all respekt för departementschefens åsikt att man ifråga om denna lagstiftning måste framgå med stor försiktighet tillåta vi oss likväl framhålla, att det förslag till lag mot illojal konkurrens, som år 1915 framlades av den s. k. patentlagstiftningskommittén, nu blivit så beskuret och uppmjukat, att man ej kan hysa alltför stora förhoppningar om denna lagstiftnings betydelse såsom garanti mot osunda företeelser inom näringslivet.

Särskilt synes det vara anledning beklaga, att icke propositionen inrymmer förslag om en s. k. generalklausul, då tillkomsten av en sådan skulle ha väsentligt uppvägt de olägenheter, som följa av den starka beskärningen av det ursprungliga kommittéförslaget. Justitieministern har ju också själv medgivit, att en generalklausul skulle ha kunnat verka gagneligt, särskilt till förhindrande av specialbestämmelsernas kringgående och uppkomsten av nya illojala konkurrensmetoder.

Såsom förhållandena nu äro och då det näppeligen torde vara möjligt att få riksdagen att biträda ett förslag, som går avsevärt längre än Kungl. Maj:ts förslag, skola vi inskränka vårt yrkande till en mindre detaljänd-

ring, som dock måste anses vara av stor betydelse för ernående av någon som helst effektivitet av den föreslagna lagstiftningen.

I § 2 av lagförslaget stadgas visst förbud för lämnande eller erbjudande i detaljhandeln av gåva eller liknande förmån. Såsom villkor för att dylik presentgivning skall anses straffbar har emellertid inskjutits den bestämmelsen, att så är fallet endast »där förfarandet innebär utnyttjande av allmänhetens godtrogenhet». Denna begränsning finna vi synnerligen betänklig, då densamma helt säkert skulle medföra betydande olägenheter såväl för näringslivet som rättsskipningen. Visserligen är det riktigt, som departementschefen framhåller, att dessa lagbestämmelser icke böra avse endast att skydda näringsidkarna mot illojala konkurrensmetoder utan även att hindra, det allmänheten blir vilseledd; men detta syfte torde mycket väl kunna uppnås utan tillgripande av så svårtolkade bestämmelser, som här ifrågasättas. I stort sett torde man väl kunna säga, att all presentgivning i samband med varuförsäljning är ett sätt att vilseleda allmänheten, ty det är uppenbart, att presentgivning eller icke presentgivning helt och hållet är en kalkylfråga och i alla de fall, där presenter tillgripas för att stimulera köplusten, det är den köpande allmänheten som själv i sista hand får betala kostnaderna. Även om i enstaka fall undantag skulle bekräfta denna regel, så torde man näppeligen kunna påstå, att dylik presentgivning innebär sådana fördelar, att det kan vara stridande mot allmänhetens intressen, att den helt förbjödes. Olägenheterna av presentgivningssystemet för såväl näringslivet som allmänheten äro otvivelaktigt så betydande, att de många gånger om uppväga de eventuella fördelar, som i enstaka fall möjligen skulle kunna påvisas.

Presentgivning i samband med varuförsäljning har på sistone tilltagit i så oroväckande grad, att ett odisputabelt behov föreligger att få denna utveckling stäckad, försåvitt man överhuvudtaget har något intresse av att bekämpa de osunda företeelserna inom näringslivet. I tävlan om allmänhetens köplust ha ett flertal firmor tillgripit denna metod, och utvecklingen tenderar oförtydligt att gå i den riktningen, att all detaljhandel så småningom föres in på liknande vägar. Näppeligen kan detta anses vara en sund utveckling.

I sitt uttalande om den ovannämnda generalklausulens lämplighet eller icke framhåller justitieministern, att en sådan klausuls genomförande i all för stor utsträckning skulle »göra lagskiparen till lagstiftare», något som han finner mindre lämpligt. Det kan emellertid ifrågasättas, om icke just detta blir fallet, därest den av Kungl. Maj:t föreslagna formuleringen av § 2 skulle genomföras. Helt visst blir det för domstolarna en mycket vanskelig uppgift att avgöra, när presentgivning skall anses innebära ett utnyttjande av allmänhetens godtrogenhet och när detta ej är fallet.

Dessa synpunkter delas också av *lagrådet*, som i sitt yttrande över förslaget enhälligt förordar, att bestämmelsen om »utnyttjande av allmänhetens

godtrogenhet» måtte utgå ur lagtexten. I sin motivering härför framhåller lagrådet, att i stort sett någon verklig förmån icke beredes allmänheten genom presentsystemet. »Med hänsyn till allmänhetens intressen synes därför skäl saknas att i den föreslagna ansvarsbestämmelsen införa nämnda begränsning. Ej heller har sådan begränsning påyrkats av *någon* utav de representanter för näringslivet, vilka deltagit i kommittéarbetet. Att affärsmännen önska ett ingripande mot presentsystemet, oavsett om det innebär ett uppskörtande av allmänheten eller ej, är också förklarligt», säger lagrådet, »i betraktande av att detta system — *i sig självt onaturligt och stridande mot sunda affärsprinciper* — måste verka i hög grad menligt på den lojala handeln».

Då således mycket starka skäl måste anses tala för att en ändring genomföres på denna punkt till överensstämmelse med det ursprungliga kommittéförslaget, lagrådets enhälliga ståndpunkt och de berörda näringsidkarnas samstämmiga uppfattning i saken och då allmänhetens berättigade intressen därigenom icke på något sätt kunna anses trädas för nära, hemställa vi,

att riksdagen för sin del måtte besluta sådan ändring i det genom proposition nr 175 framlagda förslaget till lag med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens, att i § 2 orden »där förfarandet innebär utnyttjande av allmänhetens *godtrogenhet*» måtte utgå.

Stockholm den 23 mars 1931.

Em. Bjurström.

G. W. Hansson.